

प्रदेश लोक सेवा आयोग

सुदूरपश्चिम प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा र स्थानीय सरकारी सेवा अन्तरगत कृषि सेवा, एग्रोनोमी समूह, नवौं तह वा सो सरह पदको खुला, अन्तर तह र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

यस पाठ्यक्रम योजनालाई निम्न अनुसार दुई चरणमा विभाजन गरिएको छ :

प्रथम चरण (First Phase) : लिखित परीक्षा (Written Examination)

पूर्णांक : २००

द्वितीय चरण (Second Phase) : अन्तरवार्ता (Interview)

पूर्णांक : २५

परीक्षा योजना (Examination Scheme)

प्रथम चरण : लिखित परीक्षा (Written Examination)

पूर्णांक : २००

पत्र	विषय	खण्ड	पूर्णांक	उतीर्णांक	परीक्षा प्रणाली		प्रश्न संख्या × अंक	समय
प्रथम	प्रशासन र व्यवस्थापन तथा सेवा सम्बन्धी सामान्य विषय	(क) प्रशासन र व्यवस्थापन	५०	४०	विषयगत	छोटो उत्तर	१० प्रश्न × ५ अंक	१.३० घण्टा
		(ख) सेवा सम्बन्धी सामान्य विषय	५०		विषयगत	लामो उत्तर	५ प्रश्न × १० अंक	१.३० घण्टा
द्वितीय	सेवा सम्बन्धी प्राविधिक विषय		१००	४०	विषयगत	विश्लेषणात्मक समीक्षा	४ प्रश्न × १५ अंक	३ घण्टा
					विषयगत	विश्लेषणात्मक र समाधानमूलक उत्तर	२ प्रश्न × २० अंक	

द्वितीय चरण : अन्तरवार्ता (Interview)

पूर्णांक : २५

द्रष्टव्य :

- यस पाठ्यक्रम अनुसार दुई पत्रको लिखित परीक्षा लिइनेछ ।
- कृषि सेवा अन्तरगतका सबै समूह/उपसमूहहरूको पाठ्यक्रमको प्रथम पत्र खण्ड (क) को विषयवस्तु एउटै हुनेछ । तर प्रथम पत्रको खण्ड (ख) र द्वितीय पत्र सेवा, समूह सम्बन्धी पाठ्यक्रम समूह/उपसमूह अनुरूप फरक फरक हुनेछ ।
- प्रथम पत्र खण्ड (क) को लिखित परीक्षा कृषि सेवा अन्तरगतका समूह/उपसमूहको लागि संयुक्त रूपमा एउटै प्रश्नपत्रबाट एकैदिन वा छुट्टाछुट्टै प्रश्नपत्रबाट छुट्टाछुट्टै दिन पनि हुन सक्नेछ भने प्रथम पत्र खण्ड (ख) को परीक्षा समूह/उपसमूह अनुसार एकैदिन वा अलग अलग दिन छुट्टाछुट्टै प्रश्नपत्रबाट हुनेछ । यसै गरी द्वितीय पत्रको परीक्षा पनि समूह/उपसमूह अनुसार एकैदिन वा अलग अलग दिन छुट्टाछुट्टै प्रश्नपत्रबाट हुनेछ ।
- प्रथम पत्र खण्ड (क) को लागि एउटा मात्र उत्तरपुस्तिका हुनेछ भने प्रथम पत्र खण्ड (ख) र द्वितीय पत्रका प्रत्येक प्रश्नका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिका हुनेछन ।
- लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुबै हुन सक्नेछ ।
- यथासम्भव प्रश्नहरू नेपालको सन्दर्भमा सोधिने छन ।
- समस्या समाधानको उत्तर आवश्यकता अनुसार निम्नानुसार चार भागमा विभाजन गरी प्रस्तुत गर्नुपर्नेछ ।
(क) पहिलो भागमा समस्याको पहिचान
(ख) दोस्रो भागमा समस्या समाधानको लागि मौजुदा सरकारी नीति र कार्यक्रम
(ग) तेस्रो भागमा समस्या समाधानको लागि सुझाव
(घ) चौथो भागमा सुझाव कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्यांकन गर्ने ठोस तरिका
- यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतका पत्र/विषयका विषयवस्तुमा जेसुकै लेखिएको भएता पनि पाठ्यक्रममा परेका ऐन, नियम तथा नीतिहरू परीक्षाको मिति भन्दा ३ महिना अगाडि संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाईएका वा थप गरी संशोधन भई कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ ।
- प्रथम चरणको लिखित परीक्षा बाट छनौट भएका उम्मेदवारहरूलाई मात्र द्वितीय चरणको अन्तरवार्तामा सम्मिलित गराइनेछ ।
- पाठ्यक्रम लागु मिति : २०८१।०९।२५ गते देखि ।

प्रदेश लोक सेवा आयोग

सुदूरपश्चिम प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा र स्थानीय सरकारी सेवा अन्तरगत कृषि सेवा, एग्रोनोमी समूह, नवौं तह वा सो सरह पदको खुला, अन्तर तह र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथम चरण (First Phase)

प्रथमपत्र : खण्ड (क)

प्रशासन र व्यवस्थापन : पूर्णांक – ५०

१. राज्य र सरकार

- १.१ नेपालको संविधान
- १.२ शासनका आधारभूत पक्षहरू
- १.३ व्यवस्थापिका, कार्यपालिका र न्यायपालिका बीचको अन्तरसम्बन्ध
- १.४ सार्वजनिक नीति तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्यांकन

२. सार्वजनिक प्रशासन

- २.१ सार्वजनिक प्रशासनको अवधारणा
- २.२ कर्मचारी प्रशासनका आधारभूत पक्षहरू
- २.३ आर्थिक प्रशासन : बजेट तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्यांकन
- २.४ सार्वजनिक प्रशासन सुधारका प्रयासहरू

३. व्यवस्थापन

- ३.१ व्यवस्थापनको अवधारणा
- ३.२ व्यवस्थापनमा नेतृत्व, उत्प्रेरणा, नियन्त्रण र समन्वयको महत्त्व
- ३.३ व्यवस्थापन सूचना प्रणाली
- ३.४ व्यवस्थापनका नवीन आयामहरू

४. विकासका आयामहरू

- ४.१ विकास प्रशासनको अवधारणा
- ४.२ विकासमा जनसहभागिता
- ४.३ संघ र सुदूरपश्चिम प्रदेशको आवधिक योजना
- ४.४ दिगो विकास
- ४.५ संघीयता, विकेन्द्रीकरण
- ४.६ गरीबी निवारण
- ४.७ सुशासन
- ४.८ विकासमा निजी क्षेत्र तथा गैरसरकारी संस्थाको भूमिका
- ४.९ जनसंख्या र बसाइँसराई
- ४.१० विपद् व्यवस्थापन

५. लोकतन्त्र र मानव अधिकार

- ५.१ लोकतन्त्र र समावेशीकरण
- ५.२ कानूनी राज्य
- ५.३ मानव अधिकार
- ५.४ लैंगिक सवाल
- ५.५ आरक्षण र सकारात्मक विभेद
- ५.६ प्रतिनिधित्वको सिद्धान्त र समानुपातिक प्रतिनिधित्व

६. नेपाली समाज र यसको बनौट

- ६.१ नेपालका विविध जात / जाति / वर्ग / समुदायको सामाजिक, आर्थिक, सांस्कृतिक तथा धार्मिक अवस्था र रहनसहन
- ६.२ आदिवासी, जनजाति, मधेशी, थारु/रानाथारु, दलित, अपांग र महिलाहरूको वर्तमान अवस्था, उत्थानका प्रयासहरू, समस्या, समाधान र सम्भावनाहरू
- ६.३ सुदूरपश्चिम प्रदेशमा धार्मिक पर्यटन र प्रदेशको कला र संस्कृति

प्रदेश लोक सेवा आयोग

सुदूरपश्चिम प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा र स्थानीय सरकारी सेवा अन्तरगत कृषि सेवा, एग्रोनोमी समूह, नवौं तह वा सो सरह पदको खुला, अन्तर तह र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथमपत्र : खण्ड (ख)

सेवा सम्बन्धी सामान्य विषय : पूर्णांक – ५०

सेवा सम्बन्धी विषय

१. सुदूरपश्चिम प्रदेशको निजामती सेवा ऐन, २०७९
२. सुदूरपश्चिमको आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन तथा नियमावली
३. सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र सुदूरपश्चिम प्रदेशको सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०७८
४. स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ (सेवा संग सम्बन्धित प्रावधान तथा व्यवस्था)
५. संघ, प्रदेश र स्थानीय तह (समन्वय तथा अन्तरसम्बन्ध) ऐन, २०७७
६. सुदूरपश्चिम प्रदेश तथा स्थानीय तह (समन्वय तथा विवाद समाधान) ऐन, २०७९
७. कृषि सम्बन्धि नीति तथा कानून (संघ तथा प्रदेश)
 - ७.१ कृषि विकास रणनीति तथा सुदूरपश्चिम प्रदेशको कृषि विकास रणनीति
 - ७.२ राष्ट्रिय कृषि नीति, २०६१
 - ७.३ कृषि जैविक विविधता नीति, २०६३
 - ७.४ प्रदेशको चालु योजनामा कृषि नीति
 - ७.५ राष्ट्रिय बीउ बीजन नीति, २०६९
 - ७.६ नेशनल सिड भिजन (२०१३ – २०२५)
 - ७.७ बीउ बिजन ऐन तथा नियमावली
 - ७.८ सुदूर पश्चिम प्रदेश वातावरण संरक्षण ऐन, २०७७
 - ७.९ जीवनाशक विषादी व्यवस्थापन ऐन, २०७६
 - ७.१० खाद्य अधिकार तथा खाद्य सम्प्रभुता सम्बन्धी ऐन, २०७५
८. नेपाल सरकारको कृषि सम्बन्धी राष्ट्रिय नीतिहरूको समिक्षात्मक विवेचना
९. विश्व व्यापार संगठनको सन्दर्भमा नेपालमा कृषिको Diversification को उपादेयता

विविध

१. गरिबी निवारण तथा खाद्य सुरक्षामा बाली विज्ञानको भूमिका र देन
२. नेपालमा लागु भएका तथा हाल संचालनमा रहेका बाली सम्बन्धी आयोजनाहरू तथा प्रभाव
३. बाली विज्ञान क्षेत्रसँग सम्बन्धित अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थाहरू
४. कृषि क्षेत्रको वर्तमान अवस्था तथा मुद्दाहरू
५. विश्व व्यापार संगठन तथा नेपालको कृषि

प्रदेश लोक सेवा आयोग
सुदूरपश्चिम प्रदेश
प्रदेश निजामती सेवा र स्थानीय सरकारी सेवा अन्तरगत कृषि सेवा, एग्रोनोमी समूह, नवौं तह वा सो सरह पदको खुला, अन्तर तह
र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम
द्वितीयपत्र
सेवा सम्बन्धी प्राविधिक विषय : पूर्णांक – १००

1. Introduction

- 1.1. History, impact and importance of crop research and development programs
- 1.2. Agriculture development strategy food security
- 1.3. Major constraints of agricultural production in Nepal
- 1.4. Prospects of commercial field and plantation crops for commercialization

2. Crop Production and Its Management

(Major Cereal crops, pulses, cash crops) in relation to:

- 2.1. Introduction, Origin and Distribution
- 2.2. Botany, Physiology, Morphology and Growth stages of Crop Plant
- 2.3. Climate and Soil
- 2.4. Recommended Varieties and their Characteristics
- 2.5. Cultivation Practices: land preparation, seed rate and seed sowing methods, planting time, intercultural operations
- 2.6. Manure's and Fertilizers: recommended doses, method of application, time of application etc.
- 2.7. Water Management: critical stages of water requirement, time and frequency of water application, irrigation methods and drainage prevalent
- 2.8. Plant Protection Measures: important diseases, insect pests prevalent in Nepal and their control measure / IPM practices
- 2.9. Post-Harvest Practices and Handling

3. Weather and Crops

- 3.1. Climate-Temperature, Humidity, Rainfall, Sunshine Hours, Soil Temperature and their effects on crops
- 3.2. Agro climatic Zones, Seasonal Patterns in relation to crops of Nepal
- 3.3. Effects of Drought, Floods, Cold, Frost Hailstones and Wind on Crop Production

4. Land Resources and Tillage

- 4.1. Physiographic Distribution and Land System in Nepal
- 4.2. Land capability and Irrigation suitability
- 4.3. Land utilization
- 4.4. Soil classification and its relationship with tillage practices
- 4.5. Zero Tillage, minimum tillage and optimum tillage
- 4.6. Terrace and Terrace management

5. Biodiversity & Agro biodiversity

- 5.1. Convention on Biodiversity (CBD)
- 5.2. Role of IPGRI in conservation of agro-biodiversity
- 5.3. Plant variety protection in relation to WTO
- 5.4. Himalayan Region as a Centre of crop plants origin and diversity
- 5.5. Biodiversity and approaches for its utilization and conservation

6. Soil and Plant Nutrition Management

- 6.1. Importance of Top Soil and Sub Soil
- 6.2. Physical, Biological and chemical properties of soil
- 6.3. Essential Plant Nutrients and their sources
- 6.4. Organic and green manuring

7. Water Management in Crop Production

- 7.1. Irrigation potential in Nepal
- 7.2. Water requirement of different crops
- 7.3. Quality of irrigation water, methods and technique of irrigation
- 7.4. Some alternative irrigation practices presently in use
- 7.5. Drainage methods
- 7.6. Available water resources
- 7.7. Integrated crop and water management

8. Weeds & Weed Control

- 8.1. Classification of weeds, effects on crop production
- 8.2. Common weeds found in major field crops
- 8.3. Principles and methods of weed control practices in Nepal
- 8.4. Herbicides: type, formulation, and mode of action and its use in Nepal
- 8.5. Herbicidal effects on environment and its economic use

9. Genetics & Plant Breeding

- 9.1. Advances in crop improvement in Nepal.
- 9.2. Definition, importance, history and achievement of plant breeding
- 9.3. Genetic basis of plant breeding
- 9.4. Breeding methods: self-pollinated & cross pollinated crops
- 9.5. Varietal improvement procedure adopted in Nepal
- 9.6. Use of biotechnology in plant breeding

प्रदेश लोक सेवा आयोग

सुदूरपश्चिम प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा र स्थानीय सरकारी सेवा अन्तरगत कृषि सेवा, एग्रोनोमी समूह, नवौं तह वा सो सरह पदको खुला, अन्तर तह र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

10. Seed Technology

- 10.1. Principles and practices of seed production
- 10.2. Seed classification and their qualities
- 10.3. Physiology of seed
- 10.4. Seed certification procedures and seed certification standards of major crops
- 10.5. Seed regulation and seed standards
- 10.6. Seed production program, its importance and present status

11. Crop Physiology

- 11.1. Growth & development
- 11.2. Photoperiod
- 11.3. Photosynthesis and respiration.
- 11.4. Transpiration
- 11.5. Absorption & translocation
- 11.6. Stress physiology: cold & heat stress, low & high moisture stresses, etc.

12. Sustainable Agriculture & Farming System

- 12.1. Modern agriculture Vs sustainable agriculture
- 12.2. Technology generation and its sustainability
- 12.3. Importance of indigenous technology
- 12.4. Farming system approach and its components
- 12.5. Social, economic & institutional aspects of farming system
- 12.6. Gaps in agronomy research & development
- 12.7. Suggestion to strengthen sustainability in agriculture
- 12.8. Gender issues in agronomic practices

13. Biometrics

- 13.1. Concept and fundamental parameter of statistics
- 13.2. Proper plot technique and data analysis
- 13.3. Estimate and control of error-replication, blocking and randomization
- 13.4. Concept and use of different design used agriculture
- 13.5. Use of computer statistical packages in agronomy research and development

ΩΩTHE ENDΩΩ